

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Literarum ad Smyrnæ Angelum inscriptio expenditur. Hæc dicit primus, & nouissimus, qui fuit mortuus, & viuit. Sectio. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Ἐπὶ πόλεις διερίζεται Σεβήζαν ομήρα,
Σμύρνα, ῥόδος, κολοφών, σαλαμίν, χίος, ἄργος, ἀθήραι,
Quæ sic latine reddi possunt.

Septem vrbes certant de Stirpe insignis Homeri,
Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Chios, Argos, Athenæ.

Et M. T. in oratione pro Archia poëta *Homerum*, inquit, *Colophonij suum esse* Marc. Tul. dicant suum, *Chij suum vendicant*, *Salaminij repetunt*, *Smyrnai verò suum esse confirmant*, itaque etiam delabrum eius in oppido dedicauerunt, permulti alij præterea pugnant inter se, atque contendunt. Observant autem hoc loco ferè omnes interpretes in Ephesi Episcopo Apostolorum tempora comprehendendi, in Smyrnenli verò martyrum, iuxta Smyrnæ etymò, quæ myrrha interpretatur. Etenim, cum quotidie sancti pro fide mortem oppetebant, crudelissimisque cruciatibus torquebantur, dicere iure optimo poterat Ecclesia: *Manus mea distillauerunt myrrham, & digiti mei pleni myrris, & oblatissimi ma.* Cant. 5. Rectè enim martyrium myrrhæ comparatur, quia licet animarum sit propter mortis perpeffionem, tamen à corruptione liberat & immortalitatem confert, quam ob causam Martyrum genæ miles dicuntur cortici mali punici. *Canticorum. 4. Sicut fragmen mali punici genæ sua.* Qui locus de martyribus à plerisque intelligitur, quia nimirum cortex mali punici durus quidem est, & insuavis, sed pulcherrimorum granorum purpuream continet multitudinem, quæ fructus illos suavissimos, qui sub martyrij amaritudine delitefcunt, significat: iuxta illud 2. ad Corinth. 4. *Momentaneum hoc, & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æternæ gloria pondus operatur in nobis.* Eleganter in hanc sententiam Beda locum ex Canticis citatum sic interpretatur, *malum punicum, quia rosei coloris est, passionis Dominica mysterium innuit: quia ergo sancta Ecclesia nax erubescit et uicem Christi, sed gaudet in contumelijs, & passionibus pro Christo, crucisque vexillum gestare solet in facie, merito genas instar mali punici habere.* Genæ Ecclesiæ propter enim malo punico & pars ruboris, qui patebat videtur, & pari candore, qui intus latuerat, aperitur: habet ergo ruborem mali punici sponsa in genis, cum sacramentum Dominica crucis fateatur verbis: ostendit & candorem fracti eiusdem mali punici, cum pulsata pressuris castitatem puri cordis probat factis, & quid intus gratie cruce Redemptoris contineat, manifestum Beda. facit: Item ostendit colorem puniceum in genis, cum prima, & eminentiora eius membra, id est, martyres, sanguinem & vitam pro Christi nomine profundunt: addit & candidum, cum ydem inter patiendum, vel impleta iam passione miraculis coruscant. Nec prætereundum, quod malum punicum magnam granorum copiam vno foris cortice includit, unde & malum granatum dicitur, quæ quidem integro adhuc malo videri nequeunt, sed fracto apparent quam sint innumera: sic enim sancta Ecclesia, quò amplius eam frangi aduersis contigerit, eò clarior referat quor virtutum grana vniuersæ fides tegmine complectatur. Hæc ille.

Cant. 5. 5.
In Smyrnenli
si Episcopo
Martyrum
tempora cõ-
prehenditur.
Cant. 4. 3.
Martyrum
myrrha.
2. Cor. 4. 17.

Literarum ad Smyrnæ Angelum inscriptio expenditur,
Hæc dicit primus, & nouissimus, qui fuit mortuus, & viuit.

SECTIO. II.

INSCRIPTIO illis verbis comprehenditur. Hæc dicit primus, & nouissimus, I. qui fuit mortuus, & viuit, Græcè ἐζησεν, id est, vixit, hoc est, post mortem reful.

Potens Christus liberare periclitatus propter se.

rexit. Huiusmodi inscriptione animatur Smyrnenfis Episcopus ad labores, quorum magnam solum, multamque materiam Synagoga Satanae suppeditabat, forti & inuictio animo perferendos, tres autem ad hoc persuadendum rationes continet inscriptio. Prima ducitur ex Christi magnitudine, & potentia, qui possit ijs, qui propter fidem, ac virtutem vitæ se discrimini obijciunt, opitulari, imo & vitam, si eam amittere contigerit, restituere, hoc sensu, ne animum despondas, si in capitis discrimen pro nomine meo adducaris, imo nec si mortem ipsam inimici intentent, & afferant, ego enim sum primus, & nouissimus, id est Alpha, & Omega, omnium rerum, atque aded omnia, quæ sunt, & erunt potestatis amplitudine coercens, vimque habes omnia pericula propulsandi, quod vel ex eo potest intelligere, quod ego ipse mortuus fui, & reurrexi. In hunc sensum interpretantur hunc locum Rich. de S. Vict. & Beda, qui illud, *primus, & nouissimus* sic exponit, id est, qui omnia creauit, & omnia moriendo instaurauit. *Alpha*, inquit, *presatio patientiam suauro*. Secunda ratio desumitur ex Christi optimo exemplo, ut volunt Arethas, & Rupertus, qui illud, *primus, & nouissimus*, non principium, & finem interpretantur, sed ad humanitatem, & passionem referunt, quasi Christus in hunc modum loquatur, verum quidem est te propter fidem, & iustitiã pati, sed quantum est hoc, si ad illum respicias, qui cum esset apud Deum primus, id est pretiosissimus, omnique honore dignissimus, apud homines tamen nouissimus fuit, id est, vilissimus, & abiectissimus, iuxta illud Esaiæ 53. *Uidimus eum despectum, & nouissimum virorum*. Tertia ratio depromitur ex bonis, quæ patientem virum, mortisque pro iustitia contemptorem consequuntur, illisque verbis comprehenditur, *Qui fuit mortuus, & uiuit*, quibus innuitur eum qui Christi vestigijs insistens laborum patientissimus fuerit, mortemque ipsam pro Christi nomine opteterit, tandem ab ipso fore sempiternam vitam restituentum: quemadmodum Christus postquam mortem obiit, se ipsum ad immortalem vitam reuocauit. Hanc etiam rationem tangit hoc loco Rupertus.

Richard. Beda.

Exemplum Christi in perferendo uiget uos.

Isaiæ 53. Bona, quæ consequuntur patientiam.

Rupertus.

II.

Profectio Dei erga tribulatos pro sustinere. Psalms 90. 5. Amos 5. 5. Iob 18. 7. Gen. 49. 3. Osee 12. 3. Vbi labor, & afflictio pro lege Dei, ubi fortitudo à Deo.

Quod ad primam rationem attinet, maximos ea fidelibus animos addit, quam idcirco Deus per Regium uatem identidem reperere conuevit, ueluti Psalms 90. cum ait, *Cum ipse sum in tribulatione, & cepiam eum, & glorificabo eum*, id est, ut exponit Theodoretus, non modo à grauioribus rebus liberabo, uerum etiam illustrem efficiam. Ab eadem radice Hebraica און Auan, à qua deducitur און Auen, quod laborem, fatigationem, & luctum significat, ut Amos 5. *Behel erit leauen*, id est, in labore, uel afflictione, deducitur etiam און, id est, fortitudo, & robor, ut Iob 19. *ardabantur gressus Ono*, id est, *roboris eius*. Et Genesis 49. *Ruben principium fortitudinis suæ, & robur, quemadmodum reddit Targum, pro quo Hieronymus transtulit doloris mei*. Et Osee 12. de Iacob dicitur און און Beons, id est, *in fortitudine sua directus est cum Angelo*. Ratio huius rei est, quod eadem radix sit fortitudinis, & roboris, quæ est laboris & afflictionis, quia nimirum Deus in ipso labore vires auget, roburque ad vincendum præbet. Hinc etiã factum est, ut Benjamin postremus Iacob ex Rachele filius dictus sit à matre *Benoni*, id est, *filius doloris mei*, quod eum extremo mortis dolore peperisset Genesis 35. quod nomen, ut pater ex dictis, interpretari etiã possumus *filius fortitudinis meæ*, id quod fortasse Iacob significare uoluit, cum eum Benjamin, id est filium dexteræ nuncupauit, tum quia filij doloris, id est, qui multa propter virtutem patiuntur, filij sunt fortitudinis Dei, quippe cum in eis iuandis vim suam, & potentiam declaret: tum etiam quia eos postea Deus ad dexteram suam collocabit, qui dum uiuunt, ad eius sinistram esse propter vitæ incommoda ab imperitis existimantur. Huc etiam

Gen. 35.

etiam pertinet illud Esaie 43. *Cum transferis per aquas, tecum ero, & flumina non operient te, cum ambulaveris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te: quia ego Dominus Deus tuus sanctus Israel.* Quem locum videtur explisse Clemens Alexandrinus libro I. Pædagogici capite 9. ubi affert illud Ezechielis 34. *Ero pastor ipsorum, & ero prope ipsos, sicut tunica prope corpus ipsorum:* *Et enim ipse legit, quibus verbis significatur maxima quædam protectio diuina, quæ explicari potest similitudine illa, quam Diuus Athanasius libro de incarnatione verbi ducit ex Amiantho lapide, ex quo adhuc lento telæ confecta, si in ignem committantur, non comburuntur, cui simile quoddam lini genus commemorat Plinius lib. 14. cap. 1. ubi docet certo quodam lini genere inuolui foliata Regum cadauera, vt eorum cineres à reliquis secerni possent. Huius igitur generis tunicam se fore Deus pollicetur ijs, qui pro eius nomine in ignem tribulationum coniecti fuerint, vt nimirum ab eo lædi nequaquam possint. Hanc eandem Dei prouidentiam, & curam de ijs, qui propter ipsum patiuntur, expendit Theodoretus in quæstionibus in Genesim quæstione 28. in scala illa Iacob, de qua agitur Genesim 28. *Prouidentia, inquit, diuina manifestius declaratur in rebus, quæ videntur aduersa, idcirco Iacob fugit, & solus peregrinatur, vt locupletissimus rediens experitur, quanta sit Dei omnium prouidentia, & alios doceat hanc Dei sollicitudinem: id, quod apparitione sua celsissimè Deus declarauit, ostendens ei scalam ad cælum vsque pertingentem, & sanctos Angelos ascendentes, & descendentes: ipse verò Dominus sursum consistens confirmabat eum, ac incertum expellebat, quorum unumquodque poterat securum reddere Patriarcham: docetur enim nihil negligenter à Deo administrari, sed ipsum omnia dispensare sanctorum Angelorum ministerio. Deinde dicitur, *Ecce tecum sum, custodiens te in omni via, quæ ambulaueris, & reducam te in terram hanc, quia non te derelinquam.* Ecce vides miram in Iacob fugientem Esau, domo profugum, timentem omnia, Dei optimi prouidentiam, Deumque ipsum scilicet innitentem paratum se ostendere ad ei in laboribus omnibus, & calibus optulandum.**

Clem. Alex.
Ezech. 34.
Deus quasi
tunica patien-
tium.
D. Athan.

Plinius.
Tela conse-
cta ex Amian-
tho lapide &
quodam lini
genere non
ardent.
Theodor.

Dei prou-
dentia erga
Iacob.

Secunda quoque ratio maximè ad patientiam commendandam pertinet, si quis consideret Christum qui natura primus erat omnium, factum fuisse omnium nouissimum, vt prædixit Esaia cap. 53. *Vidimus enim despectum, & nouissimum virorum:* quo loco aduerte, pro eo, quod nos habemus nouissimum virorum, esse Hebraicè *איש יסוריהרר*, quod plerumque transferunt, *Et cessauit à viris*, seu *desit à viris*, alij *cessatorem virorum*: & est sensus Christum vsque aded se humiliasse, vt ferè capacitatem hominis per humilitatem exhausserit ita, vt cum maiori humilitate iam humana natura itare non posset, sed omnino desinere cessareque deberet: potest & ita accipi, vt dicatur Christus *Cessator virorum*, Hoc est, à quo tractando, & in societatem, consuetudinèque admittendo homines cessarent, indignum cum sua consuetudine existimantes. Cum igitur se Christus nouissimum virorum effecerit, & vsque aded despectus fuerit, omni ignominia, ac despiciatui sponte obnoxius, qui omni honore, & gloria erat dignissimus, maxima hinc ratio ducitur ad commendandam iniurijs, & contumelijs ferendis patientiam, qua etiam vsus est Paulus ad Hebræos 12. cum ait, *Recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes:* quis enim in laboribus vnquam deficiet, si ob oculos sibi proponat passionem Christi? Atque exemplo hoc se animabat sponsa, cum dicebat Canticozum cap. 1. *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur.* In quem locum Beda, *Christus, inquit, tanquam myrrhæ fasciculus tunc inter vbera Bedæ.*

Esa. 53.

Humilitas
Christi.

Heb. 12.

Cant. 1. 15.

IE CAS
...
...
...

Meditatio
passionis, &
pauca tra-
hens post se.
Cant. 1. 4.
I. Pet. 4. 1.
Passio Chri-
sti arma, &
fortitudo
Christiano-
rum.

sponse commoratur, cum Ecclesia mortem sui Redemptoris, sine intermissione intimo cor-
de meditatur. Inter vera enim cordis esse locum quis nesciat? Hæc nimirum sunt
illa vnguenta suavissima, in quorum odorem curlsuras adolescentulas testatur
sponsa Cant. 1. cum ait. *Trabe me post te, currem in odorem vnguentorum*
tuorum: Horum & emplorum Christi cogitationem, arma Christianorum ap-
pellat Petrus 1. sua Canonica cap. 4. illis verbis, *Christo igitur passo in carne, &*
vos eadem cogitatione armamini, Græcè τὴν αὐτὴν ἰστοίαν ὁπλισασθε, id est, ean-
dem cogitationem velut arma induite, seu congruenter huic cogitationi arma-
mini, ut subaudiatur *ἔλα*, hoc est, secundum, seu iuxta eandem cogitationem.

Porro notandum est verbum illud, *armamini*, nec enim dictum est induimini, aut
exornamini, sed *armamini*, quod verbum sonat impugnationem, & prælium,
ut significetur fortitudo passionis Christi, cuius meditatione si armemur, pos-
sumus hostes omnes confidenter aggredi. Quam eandem ob causam Christus
ipse cruci affixus clypeo comparatur, imo & illo Iosue clypeo fuit expressus,

Iosue 8.

quem is ex præcepto Domini leuauit in sublimè in prælio, quod cum habita-
toribus vrbs Hai comittebatur, ut ad eius conspectum exercitus præliaretur
confidentius, quemadmodum refertur Iosue 8. Est autem sententia Hebræorum,
quam sequitur Lyranus in commentarijs eius capitis, fuisse positum clypeum il-
lum in hasta aliqua oblonga, quod posset ab omnibus cerni, quod sanè manifestè

Esai. 5. 26.

expressit Christum in cruce exaltatum, tanquam clypeum fuisse omnibus ad in-
tuendum propositum, ut ad eius conspectum Christiani milites animos sumant
ad strenuè, & viriliter dimicandum. Quod videtur allusisse Esaias cap. 5. cum dixit.

*Leuabit signum in nationibus, & sibilabit ad eum de finibus terra: Ecce festinus velociter
veniet, non est deficiens, nec laborans in eo, nec soluetur cingulum renum eius, nec rumpetur
corrigia calcamenti eius.* Quod quanquam ad litteram intelligendum est de Ally-
rijs, alijsque gentibus, quas Deus quasi erecto signo euocauit ad Iudæorum euer-
sionem: rectè tamen signum illud erectum Christum possumus interpretari, quo
in cruce exaltato omnes euocati sunt ad bellum cum animi hostibus gerendum,
& ad prælium ita animati, ut nullus dici possit deficiens, aut laborans nulliusque

Psal. 60. 4.

Christus cru-
cis turris
fortitudinis.

Christi nutum, & vnicum in cruce pendens sibilum ex vniuersis mundi parti-
bus quamplurimi strenui milites sub eo preliaturi conuolarunt. Eandem ob cau-
sam appellatur Christus in cruce, Turris fortitudinis Psal. 60. *Deducisti me, quia*

factus es spes mea turris fortitudinis à facie inimici. Unde, inquit Augustinus in eum lo-
cum, factus est Christus spes nostra, nisi quia passus est, & resurrexit? nos enim non noueramus,
nisi nasci hominem, & mori, resurgere hominem, & vivere in æternum non noueramus: suscepit
quod noueramus, & demonstrauit quod non noueramus, ideo factus est spes nostra in tribulationibus.

Sequitur, *Turris fortitudinis à facie inimici.* Angitur cor meum, laboro inter tentationes, &
scandala, is est mihi turris fortitudinis: quod cum fugero, non solum vitabo tela inimici, sed etiam
in illum, quæ voluero, ipse iaculabor: canes ne feriaris à Diabolo, fuge ad turrim. Quomodo
autem fugies? ante te est turris, recordare Christum & intra in turrim, quicquid poteris
cogita, quia prior ipse passus est, & cogita quo sine passus est, ut nimirum moreretur, &
resurgeret: talem & tu finem spera, qualis in illo præcessit, & introiisti in turrim. Qui-

Iacobi. 5. 21.

fuit mortuus & vixit. Quod pertinet illud Iacobi 5. *Ecce beatificamus eos, qui susti-*
muerunt, sufferentiam Iob audistis, & finem Domini vidistis, quoniam misericors Domi-

Tribulatio-
num Iob felix
clausula.

nus est, & miserator, vbi quamquam nonnulli verba illa, *Et finem Domini vidistis,*
ad eundem Iob referant accipiantque de felicitate, quæ tanquam finis, eius cala-

mitates

mitates consecuta est, vt *finem Domini*, idem sit ac finem, quem Dominus eius calamitatibus imposuit, rectius tamen Beda & alij, *Finem Domini*, de passione, & resurrectione Domini interpretantur, vt sit sensus, *vidistis finem Domini*, id est, quam felici clausula, & sine eius passio fuerit terminata: debetis igitur vos similem habere in laboribus fiduciam, eosque expectatione futurae felicitatis, & gloriae patienter, & animosè tolerare.

Denique illud pro tertia ratione sufficiat quod dicitur Canticorum 6. *Descendi in hortum nucum, vt viderem poma conualium*: quæ verba licet alij sponso alij sponsæ tribuunt, idem tamen sensus efficitur, videlicet Ecclesiam hortu nucum comparari, quod exterius quidem laborum sentit amaritudinem, corticisque duritie, & asperitate cingitur: ceterum suæ patientiæ fructum dulcissimum intus continet. Sic Theodoretus hunc locum interpretatur. *Per hortum*, inquit, *nucum*, *eis presentem vitam intelligimus, quæ cum amara sit, & ærumnis laboribusque referta, reconditum tamen habet virtutis fructum. Etenim nuci fructus cum extrinsecus corticem priorem amarum habeat, alterum autem asperum, ac durum, intus tamen veluti in penu nucleus continet reconditum, qui sine labore extrahi non potest: talis est hæc presentis vita, cum enim dolorum, & molestiarum acerbitate referta sit, habet illa quidem labores, non tamen refrugiferos. Unde Paulus ad Colossenses 3. *Vita*, inquit, *vestra abscondita est cum Christo in Deo*: quibus verbis vult Theodoretus illud significari in ipsis laboribus, quos pro Christo patimur, tanquam sub duro & amaro nucis cortice vitam nostram veluti nucleus suauissimum absconditum contineri.*

III.
Cant. 6. 10.
Ecclesia exterius amaritudinem
sentit interius suauitatem.
Theodoret.
Coloss. 3. 2.
Theod.

Literæ Christi ad Angelum Smyrnæ
explicitantur.

Scio tribulationem tuam, & paupertatem tuam, sed diues es, & blasphemaris ab is, qui se dicunt Iudeos esse, & non sunt, sed sunt Synagoga Sathanae.

SECTIO III.

LITERARUM inscriptione explicata literæ iam ipsæ resignandæ sunt, & I. quid contineant diligenter obseruandum. Primum igitur sic incipiunt. *Scio tribulationem tuam, & paupertatem tuam, sed diues es*, Græcè additur, *Opera tua*: & est sensus: Scio opera tua bona esse, noui etiam, quod multa propter me, & Ecclesiam tuam pateris, & quod bonorum tuorum temporalium iacturam ea de causa feceris: sed tamen diues es bonorum spirituum opibus, quas plures debes æstimare, quam terrenas. Sic exponunt Augustinus, seu potius Ticonius, Beda, Arethas, Richardus, Rupertus, Primasius, & ferè reliqui. Alij paupertatem hoc loco intèligunt omnis humani auxiliij destitutionem, opumque ipsarum penuriam potius, quam amissionem, vel spoliationem, vt innuatur tenuem fuisse eum Episcopatum: quæ expositio etiam quadrat. Non desunt etiam qui per paupertatem, paupertatem spiritus accipiant, iuxta illud Matthæi 5. *Beati pauperes spiritu*: quo fit, vt triplex sit hoc loco paupertatis acceptio. Vna pro paupertatis spiritu: altera pro penuria rerum temporalium, humanorumque prætidiorum: tertia denique pro amissione, aut spoliatione temporalium.

Bona spiritalia, diuisa.
Ticonius.
Beda, Areth.
Richardus.
Rupertus.
Primasius.
Matth. 5. 3.
Triplex acceptio paupertatis.